

PROBLEMI VEZANI UZ IZRADU DOKUMENTACIJE ZA SANACIJU ODLAGALIŠTA NEOPASNOG OTPADA

Mario Pokrivač, struč. spec. ing. sec. – zaštita okoliša, dipl. ing. prom.

Ines Geci, dipl. ing. geol.

Kamenko Josipović, dipl. ing. građ.

DVOKUT ECRO d.o.o.

Sažetak

Zakonskom regulativom propisani su uvjeti izrade Idejnih projekata i Studija o utjecaju zahvata na okoliš za odlagališta komunalnog otpada koji se baziraju na kvalitetnim podlogama i podacima kao što su Posebna geodetska podloga (PGP), istražni radovi (geologija, hidrogeologija, geomehanika, plin u tijelu odlagališta itd.), Prostorno-planska dokumentacija i Planovi gospodarenja otpadom svih razina.

Prilikom izrade dokumentacije za potrebe sanacije pojedinog odlagališta javlja se izuzetno velik broj problema na samom terenu koji su direktna posljedica dosadašnje nebrige i nepostojanja bilo kakvog sustava gospodarenja otpadom kao npr.:

- neusklađenost Prostornih planova višeg i nižeg reda u pogledu rezervacije ili postojanja lokacije za odlaganje otpada ili čak nepostojanje Prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave
- neusklađenost Prostornih planova uređenja gradova/općina s Planovima gospodarenja otpadom županija/općina/gradova kao i nepostojanje Planova gospodarenja otpadom za jedinice lokalne samouprave
- neodgovarajuća brzina u ishodu lokacijskih dozvola za lokalnu samoupravu, uslijed čega izrađena dokumentacija s rješenjima i odobrenjima ne ulazi u postupak pridobivanja Lokacijske dozvole, te se čitav postupak mora ponoviti po novim zakonskim odredbama, pravilnicima i uredbama.

Osim navedenih problema vezanih uz prostorno-plansku i drugu dokumentaciju i rad regionalnih tijela na izdavanju dozvola, projektanti Idejnih projekata i izrađivači Studija također moraju balansirati između zahtjeva jedinica lokalne samouprave u vezi Idejnih projekata kao nositelja zahvata, nemogućnosti dogovora između više jedinica lokalne samouprave koje bi dalo jeftinija i bolja rješenja sanacije, neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, lošim ili gotovo nikakvim podacima o tokovima otpada, promjenama zakonske regulative vezane uz gospodarenje otpadom kao i stvarnim negativnim utjecajem odlagališta na okoliš.

Ključne riječi: idejni projekt, studija o utjecaju zahvata na okoliš, neusklađenosti, zahtjevi, problemi

1. Uvod

Sukladno Strategiji zaštite okoliša RH iz 2002. i mišljenju Europske komisije, gospodarenje otpadom je najveći problem i prioritet zaštite okoliša u Hrvatskoj te zahtijeva najveće napore za usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a. Sanacija odlagališta otpada sastavni je dio unapređivanja sustava gospodarenja otpadom (IVO) u okviru kojega će biti:

- uspostavljena kontrolirana i uređena odlagališta kao dio mreže postrojenja i građevina nužnih za funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom,
- postupno zatvorena sva druga odlagališta, uz prethodno saniranje njihova utjecaja na okoliš, ljudsko zdravlje i krajobraz,
- sanirane sve lokacije onečišćene otpadom (»crne točke«, »divlja« odlagališta).

Radi što veće učinkovitost programa sanacije bit će potrebno provesti sljedeće aktivnosti:

- nastaviti započete „interventne mjere“ i zahvate
- sagraditi centre za gospodarenja otpadom
- cjelovito sanirati službena i nenadzirana odlagališta
- izraditi smjernice za gospodarenje s komunalnim otpadom i smjernice za odlaganje
- izraditi smjernice za tipizirana rješenja za projekte sanacije i legalizacije zatečenih odlagališta uvažavajući geografske posebnosti i kriterije direktiva EU-a

- izraditi smjernice za odabir lokacija, uključujući i prijedlog prostornih cjelina za centre za gospodarenje otpadom [1].

Prilikom izrade dokumentacije uviđaju se mnoge poteškoće te je vidljivo da je na ovom području potrebno uložiti znatna sredstva (resurse), volju i vrijeme kako bi sama izrada dokumentacije bila brža, kvalitetnija i jednostavnija. Može se, opravdano, utvrditi problem kolizije, nedostataka i „slabih točaka“ izrade projektne dokumentacije u praksi:

- neorganiziranost države i zakonodavna neusklađenost ili nedorečenost
- izostanak odnosno dosadašnje neprovođenje instrumenta strateške procjene utjecaja na okoliš
- nedostatak sluha države i investitora o nužnosti ulaganja u zaštitu okoliša
- manjak stručnih kadrova i tehničke podrške
- nedostatak sustavnog prikupljanja podataka kao i nemogućnost slobodnog pristupa podacima koji bi trebali biti javno dostupni
- veliki broj institucija/tvrtki/centara uključenih u izradu projektne dokumentacije
- nedovoljan interes javnosti ili kontraproduktivan interes javnosti - nevladine udruge za zaštite okoliša

2. Problemi i vezani za izradu idejnih projekata i studija o utjecaju zahvata na okoliš sanacije i zatvaranja odlagališta neopasnog otpada

2.1. Neorganiziranost države i zakonodavna neusklađenost ili nedorečenost

Da bi se mogla izraditi pojedina dokumentacija za odlagalište svaki zahvat mora biti u skladu s dokumentima prostornog planiranja. Vrlo česta nedorečenost koja se događa s novom Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, N.N. br. 64/08 i 67/09[2], je pitanje podataka o usklađenosti zahvata s važećom prostorno - planskom dokumentacijom, što se dokazuje odgovarajućom potvrdom, uvjerenjem i slično tijela nadležnog prema zakonu kojim se uređuje prostorno uređenje (čl. 6. gore spomenute Uredbe). Međutim, problem nastaje u praksi. Prethodno ishoda potvrda koja utvrđuje da je zahvat u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom te samim time omogućuje da se provede postupak procjene utjecaja na okoliš (koji se bazira na izrađenoj projektnoj dokumentaciji), kako bi se dobilo Rješenje o prihvatljivosti zahvata koje ulazi u lokacijsku dozvolu nije nužan i dovoljan uvjet da se zahvat može i izvesti kao takav u praksi. Naime, tijekom postupka procjene utjecaja na okoliš može se pak dogoditi da utvrdi (čak i od strane istog tog Ministarstva/Upravnog odjela koje je izdalo prethodnu potvrdu!), da zahvat ipak nije u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom te da nije moguće provesti postupak procjene utjecaja na okoliš do kraja, na način da se izda Rješenje o prihvatljivosti zahvata investitoru bez rješavanja prethodnih pitanja¹. U stvarnosti to znači još bar 6 mjeseci utrošenog vremena i nemogućnost realizacije u planiranim rokovima za investitora.

Manji dio problema kod izrade projektne dokumentacije odnosi se na promjenu zakonske regulative vezane uz prostorno planiranje ili gospodarenje otpadom. To se odnosi na donošenje novog ili izmjenu i dopunu pojedinih zakonskih propisa (na primjer Zakon o

¹ Zahvat se treba uskladiti s prostorno-planskom dokumentacijom – izmjena idejnog projekta ili se prostorno-planska dokumentacija mora uskladiti s idejnim projektom – izmjena prostornog plana jedinice lokalne samouprave.

prostornom uređenju i gradnji, N.N. br. 76/07 i 38/09, Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada, N.N. br. 117/07), u toku postupka procjene utjecaja na okoliš. Uslijed promjena se projektna dokumentacija (npr. idejni projekt, studija o utjecaju na okoliš) za zahvat (u ovom slučaju odlagalište) moraju naknadno tijekom postupka procjene utjecaja na okoliš ispravljati radi usklađenja, što pak znači dodatan utrošak vremena i resursa i direktno utječe na samu kvalitetu projektne dokumentacije (idejnog projekta, studije o utjecaju na okoliš), budući da je znatno teže ispravljati postojeće dokumente nego raditi novi dokument ispočetka.

2.2. Izostanak odnosno dosadašnje neprovođenje instrumenta strateške procjene utjecaja na okoliš

Poseban problem kod izrade projektne dokumentacije za odlagališta je dosadašnje neprovođenje strateške procjene utjecaja na okoliš, kao moćnog instrumenta, kojim bi se već u početnoj fazi izbjegli mnogi problemi s kojima se susreću izrađivači pojedine projektne dokumentacije, osobito prilikom odabira samog načina sanacije odlagališta (npr. dogovor više općina/gradova o privremenoj lokaciji). Takvim dokumentom postavile bi se smjernice kojih bi se trebali pridržavati kasniji postupci procjene utjecaja na okoliš i ne bi se dodatno preispitivala svrsishodnost pojedinih zahvata (u ovom slučaju odlagališta).

2.3. Nedostatak sluha države i investitora o nužnosti ulaganja u zaštitu okoliša

Unatoč pozitivnim mjerama države vezanim uz zaštitu okoliša (npr. početak rada Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, koji je kao izvan proračunska pravna osoba, osnovan kako bi se osigurala potrebna dopunska sredstva za financiranje pripreme, razvoja i provođenja projekata, programa i sličnih aktivnosti podrške na području zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije), te postojanju raznih izvora financiranja, sustav za financiranje zaštite okoliša još nije uspostavljen. To je bitno iz toga jer se trenutno većina dokumentacije koja se izrađuje za odlagališta otpada financira upravo od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost te i samo vrednovanje rada izrađivača ovisi o pritoku financijskih sredstava od strane Fonda.

Poseban je problem što mnogi investitori još uvijek nisu prepoznali značaj i ulogu zaštite okoliša u svojim investicijama² i ponekad se još uvijek vode financijskom koristi i uštedom gdje je god to moguće. Prema Pravilniku o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada („Narodne novine“ br. 117/07) (u daljnjem tekstu Pravilnik), za postojeća odlagališta koja ne zadovoljavaju uvjete utvrđene ovim Pravilnikom, odlagatelj je dužan u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog Pravilnika izraditi plan sanacije i/ili zatvaranja odlagališta prema uvjetima iz ovoga Pravilnika i dostaviti ga nadležnom tijelu na suglasnost. Temeljem odobrenih planova sanacije i/ili zatvaranja i uvjeta utvrđenih ovim Pravilnikom, postojeća odlagališta moraju biti sanirana i/ili zatvorena najkasnije do 31. prosinca 2011. godine. Problemi koji nastaju prilikom izrade Idejnih projekata za sanaciju odlagališta neopasnog otpada najčešće se vežu na nemogućnost usklađenja zahtjeva propisanih Pravilnikom i

² U krajnje apsurdnoj situaciji pojedini investitor ne žele financirati istražne radove za odlagalište koje se trebalo sanirati.

dostupnih sredstava za sanacije odlagališta. Nadalje, iz zahtjeva Pravilnika proizlazi velik broj problema prilikom izrade projektne dokumentacije i kasnije prilikom postupka procjene utjecaja na okoliš i izdavanja lokacijske dozvole, koji bi se riješili prilikom izrade projektne dokumentacije, kada bi se određene mjere uključile već u sam projekt. Naravno, prilikom izrade projektne dokumentacije mora postojati otvorena komunikacija i međusobno uvažavanje investitora, projektanta i izrađivača studije³, jer se samo na taj način mogu na vrijeme i na dobrobit sviju riješiti problemi vezani uz projekt, po mogućnosti prije nego što se projekt predstavi javnosti, kada je već kasno. To je sada manje izraženo, budući da je nova Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, N.N. br. 64/08 i 67/09, omogućila da se studija o utjecaju na okoliš može izraditi i na temelju Idejnog rješenja ili skice (a ne nužno Idejnog projekta), koje je moguće promijeniti ili ispraviti, prije nego što započne izrada Idejnog projekta za lokacijsku dozvolu.

Novim Zakonom o zaštiti okoliša, N.N. br. 110/07, uključen je još jedan dokument koji je za potrebno ishoditi od strane investitora prije početka rada, a to su objedinjeni uvjeti zaštite okoliša (tzv. „okolišna dozvola“). Naime, kada se zahvat, za kojega se provodi procjena utjecaja na okoliš, odnosi na postrojenje za kojega se prema Zakonu o zaštiti okoliša, N.N. br. 110/07 i Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, N.N. br. 64/08 i 67/09 obavezno utvrđuju objedinjeni uvjeti zaštite okoliša, o zahtjevu za procjenu

³ Činjenica koju ne treba ispustiti iz vida je da je studija o utjecaju zahvata na okoliš onoliko dobra koliko je dobro Idejno rješenje/Idejni projekt. To ponekad predstavlja veliki problem jer su Idejna rješenja/Idejni projekti većinom već izrađeni i gotovi i kao takvi predstavljeni u studiji. Studija o utjecaju zahvata na okoliš valorizira samo pretpostavljene utjecaje na okoliš projekta za koji se izradilo Idejno rješenje/Idejni projekt i ne ulazi u tehničke detalje projekta.

utjecaja zahvata na okoliš i o zahtjevu za utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša odlučuje se u jedinstvenom postupku. To se u slučaju otpada (prema Uredbi o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (NN 114/08) [3]) odnosi isključivo na:

- Postrojenja za zbrinjavanje ili oporabu opasnog otpada postupcima D1 do D15, odnosno postupcima R1, R5, R6, R8 i R9 prema posebnom propisu kapaciteta preko 10 tona na dan
- Postrojenja za spaljivanje komunalnog otpada kapaciteta preko 3 tone na sat
- Postrojenja za zbrinjavanje neopasnog otpada postupcima D8 i D9 prema posebnom propisu kapaciteta preko 50 tona na dan
- Odlagališta otpada na koja se odlaže više od 10 tona na dan otpada ili imaju ukupni kapacitet preko 25 000 tona, osim odlagališta inertnog otpada

U stvarnosti to znači da se već kod izrade Idejnih projekata osim o građevinskim propisima potrebno voditi računa i o tehnologiji koja mora biti u skladu s Referentnim dokumentom Europske komisije o najboljim dostupnim tehnologijama za industrije obrade otpada („Reference Document on **Best Available Techniques** for the Waste Treatments Industries“) iz kolovoza 2006. g. Naime, u slučaju da se utvrdi da je postrojenje neusklađeno s najboljim dostupnim tehnologijama iz gore spomenutog dokumenta potrebno je izraditi Elaborat usklađenja s detaljnim tehničko-tehnološkim i investicijskim i preinvesticijskim analizama, što iziskuje dodatni gubitak vremena i novaca potrebnog da se sve to provede.

2.4. Manjak stručnih kadrova i tehničke podrške

Manjak stručnih kadrova i tehničke podrške na svim razinama (državna, regionalna i lokalna) ima za posljedicu sljedeće probleme, osobito vezane uz prostorno-plansku i drugu dokumentaciju i rad državnih/regionalnih tijela na izdavanju dozvola

- neusklađenost Prostornih planova višeg i nižeg reda u pogledu rezervacije ili postojanja lokacije za odlaganje otpada ili čak nepostojanje Prostornih planova uređenja jedinica lokalne samouprave
- neusklađenost Prostornih planova uređenja gradova/općina s Planovima gospodarenja otpadom županija/općina/gradova kao i nepostojanje Planova gospodarenja otpadom za jedinice lokalne samouprave koji bi definirali postojeći i planirani način upotrebe prostora odlagališta nakon zatvaranja odlagališta. Ovaj problem direktno usporava izradu projektne dokumentacije a samim time i ishođenje potrebnih dozvola za legalan rad odlagališta
- nepostojanja Plana gospodarenja otpadom pojedinih jedinica regionalne samouprave, uslijed čijeg je nepostojanja nepoznata i prostorna definiranost lokacija odlagališta središta za gospodarenje otpadom te ostalih građevina i postrojenja sustava gospodarenja otpadom
- neodgovarajuća brzina u ishođenju lokacijskih dozvola lokalne samouprave, uslijed čega izrađena dokumentacija s rješenjima i odobrenjima ne ulazi u postupak pridobivanja Lokacijske dozvole, te se čitav postupak mora ponoviti po novim zakonskim odredbama, pravilnicima i uredbama.

Kod izrade Studija o utjecaju zahvata na okoliš, iako je broj potencijalnih članova Povjerenstava za procjenu utjecaja na okoliš izuzetno velik (Popis osoba koje se mogu

imenovati za članove i zamjenike povjerenstva u postupcima strateške procjene, procjene utjecaja zahvata na okoliš i utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša, N.N. br. 126/09.), u praksi se uglavnom ponavljaju isti članovi Povjerenstava, isključivo iz razloga što se biraju po inerciji i prethodnom dobrom iskustvu pojedinog predsjednika/predsjednice povjerenstva. Štoviše, s obzirom na nedostatak stručnih kadrova na razini države, kao članovi Povjerenstva za procjenu utjecaja na okoliš se tijekom postupka procjene utjecaja na okoliš pojedini stručnjaci i institucije pojavljuju ponekad u ulozi člana povjerenstva, a ponekad u ulozi izrađivača studije, što (bez obzira na njihovu objektivnost i pošten rad), predstavlja direktan sukob interesa. U dosta slučajeva je mnogima posao člana povjerenstva samo još jedan posao u nizu poslova koji obavljaju profesionalno u svojim institucijama, te se jednostavno zbog nedostatka vremena ne stignu u potpunosti posvetiti čitanju i davanju objektivnih primjedbi.

Poseban je problem nedovoljna tehnička opremljenost lokalne i regionalne uprave ali i nedostatak sluha pojedinih državnih institucija u vezi primjene modernih tehničkih pomagala kao što su na primjer CD-ovi ili DVD-ovi koji bi se mogli koristiti umjesto pisanih papirnatih materijala, a čija bi primjena smanjila ogromne količine papira koje se troše prilikom izrade projektne dokumentacije.

2.5. Nedostatak sustavnog prikupljanja podataka kao i nemogućnost slobodnog pristupa podacima koji bi trebali biti javno dostupni

Izrada projektne dokumentacije vezane uz sanaciju pojedinog odlagališta kompleksan je posao. On zahtijeva multidisciplinarni pristup raznih prirodnih, društvenih i tehničkih struka, kako bi se iste stvari sagledale iz više raznih kutova. Kod izrade projektne dokumentacije izuzetno je važno sakupiti što više relevantnih podataka/mjerenja vezanih što je preciznije moguće za predmetno područje ili zahvat, budući da se u većini slučajeva za zahvate ne provode istraživanja i ne prikupljaju podaci isključivo za tu svrhu odnosno zahvat. Ovdje se javlja problem što podaci o pojedinom području nisu na jednom mjestu nego su vezani za više, uglavnom državnih institucija (na primjer Državni zavod za statistiku, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatske šume, Agronomski fakultet, Hrvatski geološki institut, Hrvatske vode, Agencija za zaštitu okoliša...), koje imaju manje-više korisne informacije, do kojih nije uvijek lako i jednostavno doći i ponekad iziskuje velik utrošak vremena i novaca, da bi se u konačnici dobili podaci s velikim zakašnjenjem. To se napominje i stoga što je osim faktora kvalitete same dokumentacije, izuzetno bitan faktor i vrijeme koje je bitno svakom investitoru. U svjetlu toga, poseban je problem u većini slučajeva vrlo nikakav ili vrlo loš sustav dostavljanja podataka o tokovima otpada na pojedinom odlagalištu koji jedva zadovoljava uvjete za projektiranje.

2.6. Velik broj insitucija/tvrtki/centara uključenih u postupak procjene

Dodatni problem kod izrade projektne dokumentacije je što velik broj tvrtki na tržištu dovodi do nudiženja pretjerano niskih (dampinških) cijena, na granici ili čak ispod granice isplativosti, samo da se dobije posao. To dovodi do izrade nedovoljno kvalitetne

dokumentacije koja (nažalost) prolazi, na štetu tvrtki koje kvalitetno i profesionalno odrađuju projekte (za koje traže veće cijene, zbog većeg sudjelovanja stručnjaka odnosno dodatnih mjerenja nultog stanja/istraživanja). Često se radi i o državnim institucijama koje ne plaćaju porez na dodanu vrijednost (dakle koje se financiraju novcem poreznih obveznika među kojima su i privatne tvrtke koje rade taj isti posao). Situaciju u kojoj se sukobljavaju državne institucije oslobođene PDV-a i privatne tvrtke koje u cijelosti financira tržište (što je već prouzročilo nerealno niske cijene izrade projektne dokumentacije) dodatno je zakomplicirala i gospodarska kriza. Pritom se, osim s prekratkim rokovima, nerealnim očekivanjima investitora i dampinškim cijenama mnogi moraju suočavati i s nedovoljnim brojem projekata za koje će se izrađivati projektna dokumentacija. [4].

2.7. Nedovoljan interes javnosti ili kontraproduktivan interes javnosti – nevladine udruge za zaštitu okoliša

Izuzetno velik problem prilikom izrade projektne dokumentacije i njenog kasnije predstavljanja javnosti je slaba ili gotovo nikakva sposobnost, znanje ili mogućnost lokalnog stanovništva (uglavnom starije dobi), da uopće pojmi što znače pojedini zahvat za područje i zašto se uopće on provodi. Uglavnom su njihove primjedbe neargumentirane („ne, zato jer ne“), na temelju poluinformacija pročitanih u novinama ili usmenom predajom ili ne žele sudjelovati jer se to „jednostavno nije radilo u njihovo vrijeme“. Sve ovo posljedica je izostanka znanstvenih i stručnih programa te edukacije vezano uz pojedine probleme gospodarenja otpadom. S obzirom da i u društvu sazrijeva

svijest o nužnosti sustavnog gospodarenja otpadom uz uključivanje svih građana, za očekivati je da će s vremenom, kako budu stasale nove generacije, situacija ipak malo-pomalo doći na bolje.

Uz sve gore navedeno prilikom izbora načina odnosno metode sanacije pojedinog odlagališta javlja se izuzetno velik broj problema na samom terenu koji je posljedica neriješenih imovinskopravnih odnosa na dijelu postojećih lokacija dodatno ograničavaju izbor najboljeg način sanacija. Nedostatak sluha kod pojedinih Općina o izboru načina sanacije direktna je posljedica nedovoljne edukacije jedinica lokalne samouprave o praksi i trendovima gospodarenja otpadom u EU. Projektanti Idejnih projekata i izrađivači Studija na taj način moraju balansirati između zahtjeva jedinica lokalne samouprave u vezi Idejnih projekata kao nositelja zahvata kao i stvarnim negativnim utjecajem odlagališta na okoliš. Nemogućnosti dogovora između više jedinica lokalne samouprave ima za posljedicu nemogućnost iznalaženja jeftinijih i boljih rješenja sanacije. Gotovo svi projekti vezani uz uspostavu gospodarenja otpadom i koji su bili svakodnevno medijski praćeni (npr. CZGO Lećevica i Kaštijun) slijedili su Downsov ciklus pozornosti javnosti:

- Faza 1 Pretproblem – postoji svijest o problemu, stručnjaci i interese grupe su zabrinuti, ali zanimanje javnosti je zanemarivo.
- Faza 2 Alarmantno otkriće i euforični entuzijazam – dramatični događaj ili otkriće upoznaju i upozoravaju javnost na problem. Ljudi traže da se nešto poduzme i vlada obećava pronaći rješenje.
- Faza 3 Obračunavanje cijene napretka – i političari i javnost postaju svjesni koliko je potrebno i financijskih i osobnih žrtava za „rješavanje“ problema.

- Faza 4 Postupni pad intenzivnog zanimanja javnosti – ljudi se bave drugim mislima. Njihovu pozornost zaokupljaju novi problemi.
- Faza 5 Postproblem – zanimanje javnosti opada, ali institucije, mjere i programi koji su trebali riješiti problem ne djeluju [5].

3. Zaključak

Izrada projektne dokumentacije vezane uz sanaciju pojedinog odlagališta kompleksan je posao. On zahtijeva multidisciplinarni pristup raznih prirodnih, društvenih i tehničkih struka, kako bi se iste stvari sagledale iz više raznih kutova. Sanacija odlagališta otpada sastavni je dio unapređivanja sustava gospodarenja otpadom (IVO) u okviru kojega će biti:

- uspostavljena kontrolirana i uređena odlagališta kao dio mreže postrojenja i građevina nužnih za funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom,
- postupno zatvorena sva druga odlagališta, uz prethodno saniranje njihova utjecaja na okoliš, ljudsko zdravlje i krajobraz,
- sanirane sve lokacije onečišćene otpadom (»crne točke«, »divlja« odlagališta).

Preporuke za kvalitetniju primjenu postupka procjene odnose se na uklanjanje ili smanjenje utvrđenih kolizija, nedostataka i „slabih točaka“ izrade projektne dokumentacije. Preporuke su:

- zakonodavno jačanje - bolja organiziranost države (uklanjanje propusta i nedorečenosti u postojećim propisima, npr. usuglašavanje propisa (pravilnika)

koji se na razini Ministarstava donose u Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva odnosno Ministarstva kulture

- provođenje instrumenta strateške procjene utjecaja na okoliš. Provođeci postupak strateške procjene planova, programa, strategija i pravnih propisa javnost je uključena u cijeli proces uključivo i u proces odlučivanja, čime se u punoj mjeri osigurava razvoj na principima održivog razvitka i razvoj demokratskih institucija civilnog društva. Prednost takvog pristupa očituje se u tome što se promjenama u procesu planiranja, dakle prije donošenja odluke koje se tiču lokacije i tehničko-tehnoloških karakteristika zahvata, negativni utjecaji na okoliš mogu ublažiti ili u potpunosti eliminirati redefiniranjem politike, plana ili programa [6].
- povećanje sluha države i investitora o nužnosti ulaganja u zaštitu okoliša. Vremenska dinamika izrade Idejnih rješenja i Studija o utjecaju zahvata na okoliš trebala bi biti izjednačena, odnosno izrađeno Idejno rješenje/Projekt bi u sebi već trebalo sadržavati većinu predloženih mjera zaštite okoliša te bi se na taj način izbjegla retroaktivan „popravljanja“ samih rješenja i cijeli proces bi se znatno skratio.
- povećanje stručnosti kadrova i tehničke podrške uz provedbu aktivnosti zaštite okoliša na regionalnoj i lokalnoj razini. Zajedno s usavršavanjem stručnih kadrova, potrebno je uvoditi tehnologije i pratiti tehnički i tehnološki razvoj (na primjer primjena opreme za videokonferencije vrlo brzo bi pokazala sve svoje dobre strane).
- sustavno prikupljanje i javna dostupnost podataka. Usuglašavanje metodologije prikupljanja i obrade podataka, odnosno uvođenje nacionalnih standarda koji će

biti u skladu s EU normama. Podaci bi trebali biti javno dostupni u elektronskom obliku i besplatni (pogotovo ako su oni koji su prikupili te podatke plaćeni novcem poreznih obveznika), a njihov glavni distributer trebala bi biti Agencija za zaštitu okoliša.

- smanjenje/redukcija broja institucija/tvrtki/centara uključenih u postupak procjene. Prvi korak prema smanjenju/redukciji broja institucija/tvrtki/centara učinjen je od strane države, objavom Prijedloga Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, kojim se željelo uvesti reda u ovo područje (osiguranje stručnosti za obavljanje posla i ujedno smanjenje broja tvrtki koje se bave zaštitom okoliša). Daljnji korak bit će objava Pravilnika kojim će se definirati polaganje stručnih ispita za poslove u sferi zaštite okoliša i zaštite prirode.
- educiranje i rad s javnosti radi pozitivnog interesa javnosti - nevladine udruge za zaštitu okoliša. Otvorenost u komunikaciji s udrugama i javnošću općenito te javna dostupnost svih relevantnih podataka o stanju okoliša i mogućim utjecajima projekta vezanih uz rad pojedinog odlagališta na okoliš, svakako će smanjiti jaz između institucionalnih i izvaninstitucionalnih organizacija, te tome nadležne institucije trebaju posvetiti veću pozornost [7].